

MÓZES ELSŐ KÖNYVE

29-31. FEJEZET

Mózes első könyve, 29. fejezet: *„Jákób azután útnak indult, és elment a keleten élő népek földjére. És látta, hogy egy kút volt a mezőn, és három juhnyáj heverészett mellette. Abból a kútból itatták a nyájukat, és a kút száján egy nagy kő volt. Amikor minden nyáját összereltek, akkor szokták elgördíteni a követ a kút szájáról, hogy megitassák a juhokat, azután vissza szokták tenni a követ a kút szájára. Jákób ezt mondta nekik: Hova valók vagytok, barátaim? Azok ezt felelték: Hárániak vagyunk. Akkor megkérdezte tőlük: Ismeritek-e Lábánt, Náhór fiát? Azt felelték: Ismerjük. Majd ezt kérdezte: Jól van-é? Azok így feleltek: Jól van. Nézd, a leánya, Ráhel, éppen itt jön a juhokkal”* (1-6. vers). Isten Jákóbbal volt. Ő vezette el Jákóbot arra a helyre, és úgy intézte, hogy Jákób éppen akkor érjen oda, amikor megérkezik unokatestvére Ráhel, édesapja juhait terelgetve. Mint látjuk, a fent említett kút száját hatalmas sziklával fedték le. Először minden nyáját odatereltek, és csak utána távolították el a követ, hogy az állatok csillapíthassák szomjukat. Épp koradélután volt, és sok embert gyűlt már össze a kút körül. Úgy tűnik azonban, hogy a kút száját elzáró kő olyan nehéz volt, hogy csak több ember összefogásával lehetett a kútról leemelni. Meg kellett tehát várni, amíg elegenden összegyűlnek, hogy a követ egyáltalán meg tudják mozdítani. Akadtak olyanok, akik a többiekénél hamarabb érkeztek, mintha itt is az az íratlan szabály érvénysült volna, hogy az állatokat érkezési sorrendben itatják. A korán érkezők tehát ott heverésztek a kút körül, és először is megvárták, amíg elég pásztor gyűlt össze a kő eltávolításához, majd pedig azt is megvárták, amíg mindenki más is megitta állatait, hogy azután közös erővel ismét lezárhassák a kutat a súlyos kővel.

Jákób mindeközben szóba elegyedett a kút körül összeverődött emberekkel. Lehet, hogy épp azt nem értette, miért érkeztek olyan korán, vagy miért heverésznek a kút körül. Jákób azt megkérdezte tőlük, ismerik-e Lábánt, a többiek pedig azonnal rámutatnak lányára, Ráhelre, aki éppen akkor ért oda a kúthoz. *„Ekkor ő így szólt: Hosszú még a nap, nincs itt az ideje, hogy betereljék a jószágot. Itassátok meg a juhokat, azután menjetek, legeltessetek! De azok ezt felelték: nem tehetjük, amíg minden nyáját össze nem terelnek, és el nem gördítik a követ a kút szájáról, hogy megitathassuk a juhokat. Még beszélgetett velük, amikor megérkezett Ráhel az apja juhaival, mert ő legeltette azokat. Amikor Jákób meglátta Ráhelt, anyja bátyjának, Lábánnak a leányát, és anyja bátyjának, Lábánnak a juhait, odalépett Jákób, elgördítette a követ a kút szájáról, és megitta anyja bátyjának, Lábánnak a juhait”* (7-10. vers). Jákóbnak igencsak nagy erőre lehetett szüksége, hogy a követ elgördítse, hisz ne feledjük, hogy a pásztorok általában csak közös erővel tudták megnyitni ezt a kutat. Bizony bámulatos, mire képes az ember, ha kellően motivált!

Jákób tehát egymaga elgördítette a követ. *„Jákób azután megcsókolta Ráheld, és hangos sírásra fakadt”* (11. vers). Ráhel valószínűleg nem értette, ki az az ember, aki ilyen erőről tesz bizonyosságot, majd megcsókolja őt, és sírva fakad. *„Jákób elmondta Ráhelnek, hogy ő rokona apjának, mert Rebekának a fia. A leány ekkor elszaladt, és elbeszélte ezt az apjának. Amikor Lábán hallotta a hírt Jákóbról, hűgának fiáról, eléje futott, megölelte, megcsókolta, és bevezette a házába. Ő pedig elmondott mindent Lábánnak. Lábán ezt mondta neki: Bizony, az én csontom és húsom vagy te! Jákób aztán ott lakott nála egy hónapig. Akkor Lábán ezt mondta Jákóbnak: Ha rokonom vagy is, nem kell ingyen szolgálnod nekem. Mondd meg nekem, mi legyen a béred?”* (12-15. vers). Vegyük észre, hogy Lábán megengedi, hogy Jákób határozza meg saját bérét.

„Volt pedig Lábánnak két leánya: a nagyobbiknak a neve Lea, a kisebbiknek a neve Ráhel. Lea gyenge szemű volt” – egyesek szerint ez arra utal, hogy kék szeme volt, nem pedig sötétbarna, amit erősebbnek tartottak – *„Ráhel pedig szép termetű és szép arcú volt. Ezért Ráheld szerette meg Jákób, és ezt mondta: Szolgállok neked hét esztendeig a kisebbik leányodért, Ráhelért”* (16-18. vers). Akkortájt az volt a szokás, hogy a férfinak mátkapénzt kellett fizetnie feleségéért. Ebben a kultúrában mind a mai napig megmaradt ez a szokás. A mátkapénz tulajdonképpen a feleség jövőbeli „hozományának” számított. Ha ugyanis a férj nem bánik jól a feleségével, a feleség pedig kénytelen elhagyni férjét, vagy épp a férj válik el tőle, a mátkapénz biztosítja, hogy a feleség ne maradjon nincstelen. A mátkapénzt az édesapa felelőssége volt gondosan elraktározni és megőrizni leányának, hogy legyen miből megélnie a jövőben, ha zátonyra fut házassága. Ne feledjük, hogy Jákób semmit sem vitt magával, amikor elhagyta otthonát – sétabotján kívül nem volt semmilye. Nem volt tehát mátkapénzre valója sem, de annyira beleszeretett Ráhelbe, hogy hajlandó volt hét éven át szolgálni Lábán házában, hogy a hét évi szolgálat nyeresége szolgálhasson mátkapénzüül. Abban a hét évben, amikor Jákób Lábánt szolgálta Ráhelért, Isten annyira megáldotta Jákóbot, hogy Lábán vagyona egyre gyarapodott. A Jákób munkájából befolyt nyereséget Lábánnak leánya mátkapénzeként félre kellett volna tennie, Lábán azonban nem ezt tette. Ehelyett egyszerűen csak sajátjának tekintette azt, és nem törődött leánya jövőjével.

Jákób tehát egyezsége lépett Lábánnal, hogy hét éven át szolgál neki fiatalabb leányáért, Ráhelért. *„Lábán azt felelte: Jobb, ha hozzád adom, mintha más emberhez adnám. Maradj nálam! Így szolgált Jákób Ráhelért hét esztendeig, de ez csak néhány napnak tűnt neki, annyira szerette őt”* (19-20. vers). *„Utána Jákób ezt mondta Lábánnak: Add hozzám a feleségemet, mert letelt az időm. Hadd menjek be hozzá!”* (21. vers). Vegyük észre, hogy Lábán a hét esztendő elteltével nem adta át Jákóbnak automatikusan leányát, hanem Jákóbnak külön kérnie kellett, hogy teljesítse ígését. *„Lábán össze is gyűjtötte annak a helynek valamennyi lakóját, és lakodalmat rendezett”* (22. vers) – akkortájt körülbelül hét napig folyt a dínom-dánom, ilyen sokáig tartott egy lakodalom. *„De amikor este lett, fogta leányát,*

Leát, és őt vitte be hozzá” – ne feledjük, hogy a nő arca gondosan el volt takarva– „*Jákób be is ment hozzá. Lábán a szolgálóját, Zilpát, leányának, Leának adta szolgálóul. Jákób csak reggel látta, hogy Lea van vele. Akkor ezt mondta Lábánnak: Mit tettél velem? Hát nem Ráhelért szolgáltam nálad? Miért csaptál be engem? Lábán így felelt: Nem szokás nálunk, hogy a kisebbiket az elsőszülött előtt adják férjhez. Töltsd el ezt a lakodalmi hetet*” – vagyis a mézesetét – „*aztán neked adjuk amazt is a szolgálataodért, ha másik hét esztendeig szolgálsz nálam*” (23-27. vers). Biztos vagyok benne, hogy ebben a helyzetben Jákóbnak önkéntelenül is eszébe jutott, hogyan csapta be korábban tulajdon testvérét, amikor úgy tett édesapja előtt, mintha ő lenne Ézsau. „*Hiszen amit vet az ember, azt fogja aratni is*” (Gal. 6:7). Ennek klasszikus példáját láthatjuk itt is. Jákób saját testvéreinek adta ki magát, megtévesztette édesapját, bement hozzá, és ő részesült Izsák áldásában, most pedig vele is szinte ugyanez történik. Az apósa szinte ugyanezt műveli vele: Jákób hét éven át szolgált, hogy összegyűjtse a mátkapénzt, erre Lábán a másik lányát adja oda neki. Sok kérdés megválaszolatlan ebben a történetben: Hol volt például Ráhel? Vajon erővel kellett-e őt valahová elrejtetni? És vajon hogyan érezhette magát Lea ebben a helyzetben? Biztosan tudta, mit szól majd Jákób, amikor reggel felébred, és meglátja maga mellett Leát. Lea is nehéz helyzetbe került, hiszen amikor Jákób akkor éjjel szeretkezett vele, Lea mindvégig tudta, hogy Jákób azt gondolja, Ráhellel hál. Egyiküknek sem lehetett könnyű, és a helyzet komoly feszültséget eredményezett. Él kell azonban ismernünk, hogy Jákób meglehetősen jól kezelte Lábán tettét. Képzeld csak el, te hogyan reagáltál volna, ha veled történik ugyanez? Elképzelhető, hogy múltbeli tettei miatt tanúsított most Jákób egy nagyon hasonló helyzetben ennyi megértést.

Ha valóban az lett volna a szokás, hogy először az elsőszülöttet kell férjhez adni, akkor Lábánnak ezt közölnie kellett volna Jákóbbal még a hét éves időszak elején. Lábán azonban megpróbál minden lehetségest kifacsarni Jákóbból. Mindeközben Jákób jól tűri a megpróbáltatásokat, és hajlandó még hét évig szolgálni Lábánnak Ráhelért, hogy Lea ne érezze magát kevesebbnek Jákób szemében. Ha azonban Jákób kezdettől fogva tudta volna, hogy Leát kapja meg először, valószínűleg nem lett volna hajlandó hét teljes évig szolgálni érte, hiszen Jákóbot nem Lea, hanem Ráhel érdekelte. Összességében azonban Jákób jól tűrte a nehézségeket – sokkal jobban, mint például én tűrtem volna hasonló helyzetben, azt hiszem. „*Jákób úgy is tett, eltöltötte azt a hetet. Azután Lábán hozzáadta Ráhelt, a leányát, feleségül*” (28. vers) – vagyis Jákóbnak nem kellett újabb hét évet várnia Ráhelre, hanem már a következő héten feleségül vehette, bár még hét évig Lábánnak kellett szolgálnia, hogy összegyűjtse Ráhel mátkapénzét. „*Lábán a szolgálóját, Bilhát, leányának, Ráhelnek adta szolgálóul. Jákób bement Ráhelhez is, és Ráhelt jobban szerette, mint Leát. Így szolgált Lábánnál még másik hét esztendeig*” (29-30. vers). Az Igében itt poligámiával találkozunk, ha azonban tovább olvasunk, azt is látni fogjuk, milyen nehézségekkel jár egy ilyen kapcsolat: a két feleség folyamatosan rivalizált és féltékenykedett. Néhány évvel ezelőtt egy

szociológia előadáson az egyik kaliforniai egyetemen a professzor megkérdezte tőlünk, vannak-e a poligámiának előnyei. Én voltam a legidősebb a csoportban, a legtöbb hallgató még fiatal és egyedülálló volt. Ők semmi előnyét nem látták a poligámiának, én viszont jelentkeztem, és azt mondtam, én bizony látok néhány előnyt. Például ha az embernek van egy rendkívül ügyes felesége, aki kiváló titkárnő, illetve még pár ugyanolyan ügyes és dolgos felesége, a férjnek nem is kell dolgoznia, hanem nyugodtan hátradőlhet, és élvezheti az életet! Mindemellett azonban azt is látom, milyen komoly negatívumokat hordoz magában a többnejűség – számomra ezek az érvek elegendőek is ahhoz, hogy soha ne akarjak poligámiával kísérletezni. Azt látjuk tehát ezen a ponton, hogy a Biblia nem emeli fel hangját keményen a poligámia ellen – abban a korban és kultúrában a többnejűség elfogadott volt. Ugye mondanom sem kell, hogy a poligámia Salamon életében érte el tetőfokát, az Újszövetségben viszont már nem elfogadott. A korai egyház születésekor a poligámia már tiltott. A gyülekezetet olyan férfiak vezethették csupán, akiknek egy felesége volt, és akik képesek voltak megfelelően gondoskodni családjukról. Mindeközben a szeretők és kurtizánok még mindig teljesen elfogadottnak számítottak a görög és római kultúrában.

Jákób többnejűségéből is komoly problémák fakadtak: a rivalizálás és féltékenykedés. Jákób jobban szerette Ráhelt, mint Leát – ez ugye nehéz helyzet, Leának ez biztosan fáj. *„De az Úr látta Lea megvetett voltát, és megnyitotta az ő méhét, Ráhel ellenben meddő maradt. Lea teherbe esett és fiút szült. Rúbennek nevezte el, mert azt mondta: meglátta az Úr nyomorúságomat, most már szeretni fog a férjem”* (31-32. vers) – hát nem szomorú, amit Lea mond? Érzni, hogy Jákób nem igazán szereti őt, így azt gondolja, hogy ha fiút szült neki, Jákób végre őt is szeretni fogja. Lea annyira vágyik Jákób szeretetére. Amit itt látunk, tulajdonképpen a többnejűségi kapcsolat tragikus mellékterméke. *„Azután ismét teherbe esett, fiút szült, és azt mondta: Bizony meghallotta az Úr, hogy milyen megvetett vagyok”* – ezt ne szó szerint értelmezzük, mert Jákób nem gyűlölte feleségét, bár nem is szerette annyira, mint Ráhelt, vagyis kevésbé szerette – *„azért adta nekem ezt is. És elnevezte őt Simeonnak (ami azt jelenti, meghallotta). Majd újra teherbe esett, fiút szült és azt mondta: Most már ragaszkodni fog hozzám a férjem, mert három fiút szültem neki. Ezért nevezte el őt Lévinek (ami ragaszkodást jelent). Megint teherbe esett, fiút szült és azt mondta: Most már hálát adok az Úrnak. Ezért nevezte el őt Júdának (ami dicséretet jelent). Azután nem szült egy ideig”* (33-35. vers). A fiúk nevei mutatják, mennyire vágyott Lea arra, hogy elfogadják és szeressék őt. A fiúk valószínűleg egymás után, egy-egy év különbséggel születtek.

30. fejezet: *„Amikor Ráhel látta, hogy ő nem tud szülni Jákóbnak, féltékeny lett Ráhel a nényjére, és ezt mondta Jákóbnak: Adj nekem fiakat, mert ha nem, belehalok! Jákób haragra gerjedt Ráhel ellen, és így szólt: Talán Isten vagyok én, aki megtagadja tőled a méh gyümölcsét?”* (1-2. vers). Itt azt látjuk, hogy kemény szavak és viharos érzelmek dúlnak férj és feleség között, mert Ráhel szégyellte magát meddősége miatt. *„Ő pedig ezt felelte: Itt van Bilha, a szolgálóm, menj be hozzá, és ha majd a térdemen szül, az ő*

révén nekem is lesz fiam. Így adta hozzá feleségül Bihát, a szolgálóját, Jákób pedig bement ahhoz. Biha teherbe esett, és fiút szült Jákóbnak. Akkor ezt mondta Ráhel: Ítélt ügyemben Isten, meghallgatta szavamat, adott nekem fiút. Ezért nevezte el őt Dánnak (ami ítélobíró jelent, a Dániel név pedig azt jelenti, Isten a bíró). Megint teherbe esett Bilha” – elképzelhető, hogy egyidőben zajlott ez Lea terhességeivel – „Ráhel szolgálója, és másik fiút szült Jákóbnak. Ráhel azt mondta: Isten volt velem a küzdelemben, amikor a nénémmel küzdöttem, és győztem is! Ezért nevezte el őt Naftálinak (ami küzdőt jelent). Amikor látta Lea, hogy egy ideje nem szül, fogta a szolgálóját, Zilpát, és feleségül adta Jákóbnak” (3-9. vers). A két testvér tehát egyre csak verseng egymással. „És Zilpa, Lea szolgálója fiút szült Jákóbnak. Akkor ezt mondta Lea: Szerencsém van! Ezért nevezte el őt Gádnak” (10-11. vers). „Zilpa, Lea szolgálója másik fiút is szült Jákóbnak. Akkor ezt mondta Lea: Boldog vagyok! Bizony, boldognak mondanak engem a leányok! Ezért nevezte el őt Asérnak” (12-13. vers).

„Egyszer Rúben búzaaratáskor kint járt a mezőn” – Rúben ekkor körülbelül hét éves lehetett, ő volt a legidősebb fiú – „mandragórát talált” – a mandragóra egy kis narancssárga gyümölcs volt, amely bokron nőtt. A mandragóráról azt tartották, hogy szépítő hatású, illetve serkenti a termékenységet. Szerelem-almának is nevezték ezért a mandragórát. „Mandragórát talált, és elvitte anyjának, Leának. Ráhel azt mondta Leának: Adj nekem a fiad mandragójából!” (14. vers) – valószínűleg abban reménykedett, hogy az termékennyé teszi majd. „Ő pedig azt felelte neki: Talán kevesled, hogy elvetted a férjemet, a fiam mandragóját is el akarod venni? Ráhel azt mondta: Veled hálhat az éjszaka a fiad mandragójáért! Amikor Jákób megjött este a mezőről, Lea eléje ment, és ezt mondta: Énhozzám jöjj be, mert bérbe vettelek a fiam mandragóján. És vele hált azon az éjszakán” (15-16. vers) – itt ismét elénk tárulnak a poligámia hátulütői. Arról ugyan nem olvasunk, hogy Jákób panaszkodott volna, valószínűleg jót tett az egójának, hogy a két feleség érte veszekedett. „Isten pedig meghallgatta Leát, aki teherbe esett, és ötödik fiút szült Jákóbnak. Akkor ezt mondta Lea: Megadta Isten annak a bérét, hogy szolgálómat a férjemhez adtam. Ezért nevezte el őt Issakárnak. Megint teherbe esett Lea, és hatodik fiút szült Jákóbnak. És ezt mondta Lea: Megajándékozott engem az Isten szép ajándékkal. Most már velem lakik a férjem, mert hat fiút szültem neki. Ezért nevezte el őt Zebulonnak. Azután lányt szült, és Dinának nevezte el” (17-21. vers). Nem tudjuk, mennyi lányt szült még Lea Jákóbnak, de azt tudjuk, hogy Jákóbnak több lánya is volt, akiket később említ az Ige, bár névtelenül. Dina Jákób egyedüli lánya, akit nevén is nevez az Ige, és vele is csak azért találkozunk itt, mert később fontos szereplőjévé válik a történetnek. A lányok nevét akkortájt nem jegyezték fel, mert a lánygyermeket nem tartották annyira értékesnek, mint a fiúgyermeket. Amikor egy asszonynál megindult a szülés, a hozzátartozók összegyűltek, és mindent előkészítettek egy pazar lakomához – a bort, a húst stb. Ha fiú született, hatalmas dínom-dánom következett, ha viszont lány jött a világra, mindent összecsomagoltak és hazamentek. Ezek a

meggyőződések és kulturális beidegződések tulajdonképpen Jézus Krisztuson keresztül változtak meg. Ő juttatott el bennünket arra a pontra, ahol senki nem áll egy másik ember felett, „*hanem minden és mindenkiben Krisztus*” (Kol. 3:11). Csodálatos, hogy Jézus Krisztuson keresztül nemcsak a nemek egyenlőségére döbbenhettünk rá, hanem arra is, hogy minden ember egyenlő. Isten gyűlöli, amikor valaki többre tartja magát másoknál, és szeretné, ha tudatosítanánk, hogy egyenlőek vagyunk, és nincs különbség ember és ember között. Pál arra is rámutat, hogy mindannyiunkban vannak hasonlóságok: mindannyian vétkeztünk, mindannyian híjával vagyunk Isten dicsőségének, mindannyiunknak szüksége van a megváltóra, Jézus Krisztusra. Krisztusban „*már nincs többé görög és zsidó, körülmetéltség és körülmetéletlenség, barbár és szkíta, szolga és szabad, hanem minden és mindenkiben Krisztus*” (Kol. 3:11). Mindenki egyenlő Jézusban, és mindannyian egyek vagyunk Őbenne. Krisztus csodálatos dolgot tett értünk: elvezetett bennünket arra a felismerésre, hogy minden ember értékes – Jézus szemében ugyanis mindannyian kimondhatatlanul értékesek vagyunk. Olyannyira, hogy azt mondta: „*Mit használ ugyanis az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?*” (Márk 8:36). Isten itt a te lelkedről is beszél: neki fontosabb a te lelked az egész világnál. Isten szemében tehát mindannyian kimondhatatlanul értékesek vagyunk.

„*Megemlékezett Isten Ráhelről is, meghallgatta Isten, és megnyitott a méhét. Teherbe esett, fiút szült, és ezt mondta: Elvette Isten a gyalázatodat! Elnevezte Józsefnek*” – ami azt jelenti, hozzáadni. Ráhel reménykedett, hogy Isten további fiakat is ad neki: József neve tehát kifejezi Ráhel szívének reménységét, hogy több fiút is szülhet majd a jövőben férjének. „*És ezt mondta: Adjon nekem az Úr még másik fiút is!*” (22-24. vers). „*Történt, hogy miután Ráhel megszülte Józsefet, Jákób azt mondta Lábánnak: Bocsáss el engem, hadd menjek haza a szülőföldemre!*” (25. vers). Ezen a ponton Rúben, a legidősebb fiú hét éves lehetett – mind a tizenkét fiú tehát egy hétéves időszakban született. Jákób megkéri Lábánt, engedje őt hazatérni szülőföldjére, bár végül Jákób még további hat év szolgálatra kötelezi el magát Lábánnál. „*Add ki a feleségeimet és gyermekeimet, akikért szolgáltam neked! Hadd menjek el, hiszen te tudod, hogy mennyit dolgoztam nálad! Lábán azt felelte neki: Bárcsak jóindulattal néznél rám! Megtudtam a jelekből, hogy teérted áldott meg engem az Úr*” (26-27. vers). A „jelek” kifejezés helyén az eredetiben olyan szó szerepel, amit arra enged következtetni, hogy Lábán pogány isteneket imádhatót, tőlük kért tanácsot, és megértette, hogy Isten Jákób miatt áldotta őt meg. „*És azt mondta: Szabd meg a bért, amivel tartozom, és én megadom. Jákób azt felelte neki: Te tudod, hogyan szolgáltalak, és mivé lett nálam a jószágod. Az a kevés, amid volt jövetelem előtt, sokra szaporodott, mert megáldott téged az Úr a lábam nyomán. De mikor tehetek már valamit a magam családjáért is?*” (28-30. vers). Más szóval tehát Jákób emlékezteti Lábánt, hogy amikor megérkezett hozzá, Lábánnak csak egy aprócska nyája volt, Jákób odaadó szolgálatán keresztül azonban Lábán meggazdagodott, és hatalmas

állatállományra tett szert. *„Ekkor ő azt mondta: Mit adjak neked? Jákób így felelt: Nem kell adnod nekem semmit, ha megteszed ezt az egyet: Tovább legeltetem és őrzöm a nyájadat. De ma végigjáróm egész nyájadat. Különíts el abból minden pettyes és tarka bárányt, minden fekete bárányt a juhok közül, meg a kecskék közül is a tarkát és a pettyest: ez legyen a bérem. Az mutatja meg, hogy igaz ember vagyok-e, ha majd amikor eljössz megnézni a béremet, lopott jószág lesz nálam mindaz, ami nem pettyes vagy tarka a kecskék között, és nem fekete a juhok között. Lábán ezt mondta: Jó, legyen úgy, ahogy mondod. És elkülönítette még azon a napon a csíkos lábú és tarka bakokat, minden pettyes és tarka kecskét, mindazt, amelyiken valami fehérség volt, és minden feketét a juhok közül, és a fiaira bízta. Majd három napi járóföldet hagyott maga és Jákób között. Jákób pedig tovább legeltette Lábán többi juhait”* (31-36. vers).

Jákób tehát azt kéri, hadd különítse el magának a pettyes és tarka példányokat, Lábáné pedig legyenek az egyszínű példányok. Lábán pedig még aznap különválasztotta az állatokat, és három napi járóföldet hagyott maga és Jákób között, hogy állatai ne keveredhessenek a most már Jákobhoz tartozó állatokkal. Maga Jákób mindezen keresztül lényegében azt mondja, Isten lesz majd az, aki megáldja őt. Ővé volt Isten ígérete: menj és megáldalak! Isten megígérte neki, hogy megáldja őt, Jákób pedig hát biztos is volt abban, hogy Isten ígérete beteljesedik. Másrészt azt is látjuk, hogy értett az állattenyésztéshez, hiszen egész életét állatok között töltötte, így tudta, melyek például a domináns jegyek, és az évek során összegyűjtött tudását állatállományának gyarapítására használta. *„Az mutatja meg, hogy igaz ember vagyok-e”* – vagyis Jákób az egészet az Úrra bízta, és azt mondja, Isten majd bebizonyítja, hogy ő igaz emberként járt el. Lábán tehát beleegyezett Jákób kérésébe, majd pedig három napi járóföldet hagytak egymás között.

„Jákób vágott gyenge nyárfa-, mandulafa-és platánfavesszőket és fehér csíkokat vágott beléjük, úgyhogy kilátszott a vesszők fehérre. És odarakta a kecskenyáj elé a csíkos vesszőket a vályúkba és itatókba, ahová inni járt a nyáj. Mert akkor szoktak pározni, amikor inni jártak. Ott pározott a nyáj a vesszők előtt, és ezért csíkos lábúakat, pettyeseket és tarkákat ellett a nyáj. Azután különválasztotta Jákób a juhokat, és szembefordította a nyájat Lábán csíkos lábú és fekete nyájával. Így szerzett magának külön nyájakat, amelyeket nem eresztett Lábán juhai közé. Valahányszor a nyáj fejlettebb állatai pároztak, odarakta Jákób a vesszőket a vályúkba a nyáj elé, hogy a vesszőket látva pározzanak. De amikor satnya volt a nyáj, nem rakta oda, úgyhogy Lábánnak jutottak a satnyák, Jákóbnak pedig a fejlettebbek. Így ez az ember egyre jobban gyarapodott, lett neki sok nyája, szolgálója, szolgálja, tevéje és szamara” (37-43. vers). Egyesek szerint Jákób a csíkos vesszőkkel azt próbálta befolyásolni, milyen kicsinyeket elljenek az állatok. A „pározott” kifejezés az eredetiben azt jelenti, „tüzelt”, azt pedig tudjuk, hogy ha valami csíkosat helyezünk az állatok elé, ez pázásra indítja őket. Jákób tehát valószínűleg inkább pázásra akarta ösztönözni az állatokat a csíkos vesszővel, nem pedig valamilyen formában befolyásolni, milyen

kicsinyeket elljenek. Az állatok génállományát ismerte, tudta, melyek a domináns gének, Jákób agyafúrt volt, pontosan tudta, mit tesz, így az erősebb, egészségesebb példányokat pároztatta, a gyengébb, satnyább példányok pedig Lábánhoz kerültek. Ebben az üzletben tehát Jákób járt jobban.

31. fejezet: *„De Jákób meghallotta Lábán fiainak beszédét, akik ezt mondták: Elvette Jákób mindazt, ami apánké volt, apánkéből szerezte minden gazdagságát”* (1. vers) – Lábán fiai azt mondogatják, hogy mindaz, ami Jákóbé, tulajdonképpen édesapjuké, Jákób pedig csak ellopta azt édesapjuktól. Pedig nem így történt, hiszen Lábán maga kötött egyezséget Jákóbbal. Lábán fiai azonban irigykednek, mert Jákób olyan nagy, erős és egészséges állatállománnyal rendelkezett. *„Lábán arcán is látta Jákób, hogy nem olyan hozzá, mint azelőtt. Akkor ezt mondta az Úr Jákóbnak: Térj vissza atyáid földjére, a rokonaidhoz, én veled leszek! Üzent tehát Jákób és kihívatta magához Ráhel és Leát a mezőre, a nyájhoz”* – nem akart velük otthon, a sátrukban beszélni erről a fontos kérdéstről, ahol könnyen kihallgathatták volna beszélgetésüket – *„és ezt mondta nekik: Látom apátok arcán, hogy nem olyan hozzám, mint azelőtt, pedig az én atyám Istene volt velem. Ti tudjátok, hogy teljes erőmmel szolgáltam apátokat. De apátok csalt meg engem, és tiszser is megváltoztatta a béretem. Isten azonban nem engedte, hogy kárt okozzon nekem. Ha így szólt: A pettyesek lesznek a béred, az egész nyáj csíkos lábúakat ellett. Így vette el Isten apátok jószágát, és nekem adta. Mert a nyáj párzása idején álmomban föltekintettem, és azt láttam, hogy a nyájban párzó bakok csíkos lábúak, pettyesek és tarkabarkák. Akkor ezt mondta nekem álmomban az Isten angyala: Jákób! És feleltem: Itt vagyok. Azt mondta: Tekints föl, és lásd meg, hogy a nyájban párzó bakok mind csíkos lábúak, pettyesek és tarkabarkák. Mert láttam mindazt, amit Lábán tett veled. Én vagyok Bétel Istene, ahol szent oszlopot kentél föl, és fogadalmat tettél nekem. Most készülj, menj el erről a földről, és térj vissza szülőföldedre!”* (2-13. vers). Érdekes, hogy Isten emlékezteti Jákóbot, hogy Ő Bétel Istene - Ő az, akivel ott Bételben találkozott.

„Ekkor megszólalt Ráhel és Lea, és ezt mondták neki: Van-e még valami részünk vagy örökségünk apánk házában?” (14. vers) – vagyis azt mondják, hogy édesapjuk nincs semmijük, mert apjuk felhasználta mátkapénzüket, és nem őrizte meg nekik. *„Nem számítunk-e idegeneknek? Hiszen eladott bennünket, és a vételárat egészen elköltötte. Különben is a mienk és a fiainké mindaz a gazdagság, amit elvett Isten apánktól. Azért tégy úgy mindent, ahogyan Isten mondta neked! Ekkor Jákób fölkelt, föltette gyermekeit és feleségeit a tevékre. Elhajtotta minden jószágát és minden szerzeményét, amit szerzett – a Paddan-Arámban szerzett jószágát és vagyonát -, hogy elmenjen apjához, Izsákhhoz Kánaán földjére. Amikor Lábán elment a juhait nyírni, Ráhel ellopta apja házibálványát. Így szedte rá Jákób az arám Lábánt: nem mondta meg neki, hogy el akar menni, hanem elment mindenével. Fölkerekedett, és átkelt a folyamon és Gileád hegysége felé tartott”* (15-21. vers). Gileád körülbelül 450 kilométerre helyezkedett el. Gileád hegységéről pedig azt kell tudnunk, hogy a Galileai-tenger nyugati partvidékén húzódó

hegylánc. Jákób tehát fogta mindenét, amilye csak volt, és útnak indult titokban Gileád hegysége felé. Persze ekkora családdal és ilyen kiterjedt állatállománnyal igen lassan haladtak előre – úgy 25-30 kilométert tehettek meg egy nap. Jákób jó indulási időpontot választott – Lábán éppen elment a juhait nyírni, és csak három nappal később tudta meg, hogy Jákób elment. Jákób és Lábán nyája között egyébként is volt több napi járóföld, ahogy azt korábban láttuk, most pedig Jákób még további három nap előnyre tette szert. Lábán nem hagyhatta ott egyik percről a másikra a juhokat, valószínűleg előbb befejezte a nyírásukat amilyen gyorsan csak tudta, majd Jákób után iramodott, és erőltetett menetben utol is érte őket a Gileád hegységénél, körülbelül 450 kilométerre otthonától.

„Lábán csak harmadnap értesült arról, hogy Jákób elment. Akkor maga mellé vette hozzátartozóit, és hét napi járóföldön át üldözte, míg el nem érte a Gileád hegységénél. Isten azonban eljött az arám Lábánhoz álomban azon az éjszakán, és ezt mondta neki: Vigyázz, ne mondj Jákóbnak se jót, se rosszat! Amikor Lábán utolérte Jákóbot, Jákób már sátrat vert a hegyen. Lábán is a Gileád hegységén vert sátrat hozzátartozóival együtt. Lábán ezt mondta Jákóbnak: Mit tettél? Engem rászedtél, leányaimat meg elhajtottad, mint fegyverrel ejtett foglyokat! Miért titokban mentél el, és miért szedtél rá engem? Miért nem szóltál nekem? Akkor örömmel és énekkel, dobbal és citerával bocsátottalak volna el! Még azt sem engedted meg, hogy megcsókoljam unokáimat és leányaimat. Ez egyszer balgán cselekedtél” (22-28. vers). Lábán ezt mondja ugyan, de teljesen más cél vezérelte: azt tervezte, hogy erőszakkal veszi el Jákóbtól mindenét. Valószínűleg még az is megfordult a fejében, hogy megöli Jákóbot. Isten azonban előző este figyelmeztette Lábánt, hogy se jót, se rosszat ne mondjon Jákóbnak. Ami azt illeti, kemény parancs volt ez, így hát amikor Lábán végre megállhat Jákób előtt, színészkedni kezd és így szól: *„Miért menekültetek el titokban, szerettem volna megfelelően útjára bocsátani leányaimat és unokáimat! Még azt sem engedted, hogy megcsókoljam őket!”*. Valójában azonban soha nem hagyta volna elmenni Jákóbot. Előbb legalábbis mindenétől megfosztotta volna, és nincstelenül küldte volna útjára. Mivel azonban Isten megkötötte Lábán kezét, úgy tesz, mintha megbántódott és megsértődött volna, majd így folytatja: *„Volna erőm hozzá, hogy elbánjak veletek, de atyátok Istene a múlt éjjel ezt mondta nekem: Vigyázz, ne mondj Jákóbnak se jót, se rosszat! Ha már mindenáron el akartál menni, mivel nagyon kíváncsi voltam apád házába, miért loptad el a háziistenemet? Jákób erre így felelt Lábánnak: Mert féltem, és azt gondoltam, hogy elveszed tőlem erőszakkal a leányaidat”* (29-31. vers) – Jákób félelme pedig jogos is volt, mert Lábán nagy valószínűséggel valóban elvette volna feleségeit és állatait.

„De akinél megtalálod a háziistenedet, az ne maradjon életben. Hozzátartozóik előtt vizsgálj meg, mi van nálam, és vidd a magadét!” (32. vers) – Jákób azt mondja, vigye csak nyugodtan, ami az övé, mert Jákóbnak nem kell semmi Lábántól. *„Jákób ugyanis nem tudta, hogy Ráhel ellopta azt. Bement tehát Lábán Jákób sátrába, Lea sátrába és a két szolgáló sátrába, de nem találta. Azután kijött Lea sátrából, és*

Ráhel sátrába ment. Ráhel közben fogta a házibálványt, egy tevé nyergébe tette és ráült. Lábán pedig fölforgatta az egész sátrat, de nem találta. Ráhel ugyanis ezt mondta apjának: Ne haragudjék az én uram, hogy nem tudok fölkelni előtte, mert asszonyok baja van rajtam. Kutatta tehát, de nem találta a házibálványt” (33-35. vers). „Ekkor Jákób haragra lobbant, és pörölni kezdett Lábánnal. Megszólalt Jákób, és azt mondta Lábánnak: Mi a bűnöm, és mi a vétkem, hogy üldözőbe vettél? Hiszen fölforgattad minden holmimat! Találtál-e valamit, ami a te házadból való? Tedd ide az én hozzátartozóim és a te hozzátartozóid elé, döntsenek ők kettőnk ügyében! Már húsz esztendeje vagyok nálad, juhaid és kecskéid nem vetéltek el, nyájad kosait nem ettem meg” (36-38. vers) – más szóval Jákób mindig vigyázott. Sokszor előfordult, hogy a vemhes állatok elvetéltek, ha nem gondoskodtak róluk megfelelően. Jákób azonban olyan gyengéden és odaadóan törődött Lábán állataival, hogy egyik állat sem vetélt el. Abban az időben a pásztornak jogában állt néha-néha levágnia és megennie egy állatot gazdája állományából, Jákób azonban soha nem élt ezzel a jogával. Jákób tehát itt elmondja Lábánnak, milyen odaadóan és feddhetetlenül szolgálta Lábánt húsz éven át. „Amit a vad széttépett, nem vittem hozzád, magam térítettem meg, tőlem kérted számon, meg azt is, amit elloptak tőlem nappal vagy éjjel” (39. vers). Amikor egy vadállat széttépett egy juhot, a tetemet a pásztor odavitte a tulajdonosnak bizonyságul, így a pásztornak nem kellett kifizetnie az elveszített állatot, a veszteség a tulajdonost terhelte. Jákób azt mondja, ő nem vitt oda Lábánhoz egy tetemet sem, hanem maga vállalta fel a veszteséget. „Tőlem kérted számon, meg azt is, amit elloptak tőlem nappal vagy éjjel” – Lábán mindent felszámított neki. „Nappal a hőség emésztett, éjjel meg a hideg, szememet kerülte az álom. Ilyen húsz esztendőm volt a házadnál: tizennégy évig szolgáltalak két leányodért, hat évig meg juhaidért. Te pedig tízszer is megváltoztattad a béremet. Ha atyám Istene, Ábrahám Istene és Izsák félelmes Istene velem nem lett volna, akkor most üres kézzel bocsátanál el engem. Isten azonban látta nyomorúságomat és kezem munkáját, ezért figyelmeztetett téged a múlt éjjel” (40-42. vers).

„Lábán azt felelte Jákóbnak: A leányok az én leányaim, a fiúk az én fiaim, a nyáj az én nyájam, minden az enyém, amit látsz. De tehetnék-e most bármit is a magam leányai ellen, vagy fiaik ellen, akiket szültek? Azért jöjj, kössünk szövetséget egymással, az legyen a tanú köztünk!” (43-44. vers). „Ekkor fogott Jákób egy követ és fölállította azt szent oszlopként. Majd ezt mondta Jákób a hozzátartozóinak: gyűjtsetek köveket! Azok köveket szedtek, csináltak egy kőrakást, és ettek a kőrakásnál. Azután elnevezte ezt Lábán Jegar-Száhadútának, Jákób pedig elnevezte Gal-Édnek” (45-48. vers) – Jákób a héber nevének nevezte, míg Lábán az arám nevének: minkét nyelven azt jelenti, a bizonyság kőrakása. „Lábán ugyanis ezt mondta: Ez a kőrakás a tanú köztünk! Ezért nevezik Gal-Édnek, de Micpának is, mert ezt mondta: Az Úr tartson szemmel bennünket, amikor mi nem látjuk egymást! Ha leányaimmal rosszul bánysz, ha leányaimon kívül még feleségeket veszel, nem fogja ugyan látni senki közülünk, de Isten lesz a tanú köztünk. Majd ezt

mondta Lábán Jákóbnak: itt van ez a kőrakás és a szent oszlop, amelyet emeltem köztem és közted. Tanú ez a kőrakás és tanú ez a szent oszlop, hogy sem én nem megyek át e kőrakás mellett tehozzád, sem te nem jössz át e kőrakás és e szent oszlop mellett énhozzám rossz szándékkal. Ábrahám Istene és Náhór Istene, az atyák Istene ítéljen fölöttünk. Akkor megesküdött Jákób atyjának, Izsáknak félelmes Istenére, majd áldozatot mutatott be Jákób a hegyen, és meghívta hozzátartozóit áldozati lakomára. És miután ettek, a hegyen töltötték az éjszakát” (49-54. vers).

32. fejezet: *„Másnap reggel fölkelt Lábán, megcsókolta unokáit és leányait, és megáldotta őket. Azután elment Lábán, és visszatért lakóhelyére.”* Az előző fejezet 49. versében szereplő „Micpa” kifejezést néha keresztény üdvözlésként szokták használni, ez viszont nagyon szomorú. Csodálatosan hangzik ugyan, hogy „az Úr tartson szemmel bennünket, amikor mi nem látjuk egymást”, mintha azt mondanánk: „Drága barátom, az Úr vigyázzon rád és őrizzen meg téged, amíg viszontlátjuk egymást” – a „Micpa” azonban nem ebben a kontextusban hangzik el. Vagyis ha jól megnézzük, ezt kommunikálja: „Nagy zshivány vagy, de nem tehetek semmit, te elmész, így többé nem tarthatom rajtad a szemem, ezért Isten tartsa rajtad a szemét, és ha bármi rosszat teszel, Isten sújtson le rád!”.